

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060102

DOM
2018-06-21
Stockholm

Mål nr
M 11539-17

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2017-11-22 i mål nr M 457-17, se bilaga A

PARTER

Klagande

Länsstyrelsen i Östergötlands län
581 86 Linköping

Motpart

Norrköpings kommun
Rådhuset
601 81 Norrköping

Ombud: Advokat M.B

SAKEN

Dispens från bestämmelserna om biotopskydd enligt 7 kap. 11 § miljöbalken

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Norrköpings kommuns yrkande om att målet ska återförvisas till mark- och miljödomstolen avslås.

2. Mark- och miljödomstolens domslut ändras på så sätt att avsnittet med rubriken ”Avvisat yrkande” ska ha följande lydelse:

Dispens från biotopskyddet

a) Norrköpings kommun ges dispens att ta ned tre stycken träd vid Fleminggatan, intill korsningen Hamngatan/Kristinagatan, i Norrköping. Kommunen ska som

Dok.Id 1399271

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00–16:30
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

kompensationsåtgärd utföra och bekosta återplantering enligt de närmare bestämmelser om omfattning, placering och art som tillsynsmyndigheten efter samråd med kommunen bestämmer.

b) Norrköpings kommuns ansökan om dispens för att ta ned nio stycken träd längs Hamngatan i Norrköping avslås.

3. Mark- och miljööverdomstolens interimistiska beslut den 19 december 2017 ska inte längre gälla.

BAKGRUND

Norrköpings kommun antog 2011 en detaljplan för ett område i och kring Motala ström i centrala Norrköping. Syftet med detaljplanen var att binda ihop och förbättra stråket runt strömmen i området. För genomförandet av planen ansökte kommunen hos mark- och miljödomstolen om tillstånd för vattenverksamhet för bl.a. anläggandet av bryggor och trädäck. Kommunen ansökte dessutom hos Länsstyrelsen i Östergötlands län om dispens från förbudet mot åtgärder inom biotopskyddsområden enligt 7 kap. 11 § miljöbalken för att ta ned vissa träd inom projektområdet. Sedan mark- och miljödomstolen med stöd av 21 kap. 3 § andra stycket miljöbalken förbehållit sig rätten att pröva ärendet rörande dispens från biotopskyddsbestämmelserna har domstolen prövat dispensfrågan i målet om tillstånd till vattenverksamhet. I en dom den 22 november 2017 gav mark- och miljödomstolen kommunen tillstånd till viss vattenverksamhet. I domen avvisades kommunens ansökan om dispens från biotopskyddsbestämmelserna eftersom mark- och miljödomstolen inte ansåg att något av de 13 träd som ansökan gällde omfattades av biotopskydd. Länsstyrelsen har nu överklagat domen i den del som avser avvisning av kommunens ansökan om dispens från biotopskyddsbestämmelserna när det gäller tolv träd. Av de träd som är aktuella finns nio längs med Hamngatan och tre längs med Fleminggatan.

Mark och Miljööverdomstolen har den 19 december 2017 fattat ett interimistiskt beslut om att de aktuella träden inte får tas ned.

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen i Östergötlands län, som vidhållit att träden längs med Hamngatan och Fleminggatan omfattas av biotopskydd, har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska avslå kommunens ansökan om dispens för att ta ned nio träd längs med Hamngatan. Om domstolen finner att det finns särskilda skäl för dispens avseende dessa träd har länsstyrelsen yrkat att domstolen ska föreskriva villkor om ekologisk kompensation. Länsstyrelsen har medgett att dispens ges för att ta ned tre träd längs

med Fleminggatan och yrkat att Mark- och miljööverdomstolen föreskriver villkor om ekologisk kompensation.

Länsstyrelsen har också begärt att Mark- och miljööverdomstolen ska hämta in ett yttrande från Naturvårdsverket.

Norrköpings kommun har medgett att avvisningsbeslutet upphävs och att frågan om dispens från biotopskyddet prövas i sak. Kommunen har gjort gällande att det finns särskilda skäl för dispens och medgett att en dispens förenas med föreskrift om kompensationsåtgärder innebärande nyplantering av nio träd på Hamngatan och tre träd på Fleminggatan. Kommunen har dock invänt att Mark- och miljööverdomstolen, på grund av instansordningsprincipen, är förhindrad att som första instans pröva ansökan i sak och att målet ska återförvisas till mark- och miljödomstolen för fortsatt handläggning.

Kommunen har motsatt sig att yttrande inhämtas från Naturvårdsverket.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen i Östergötlands län

Träden vid Hamngatan

Träden står inte i omedelbar anslutning till bebyggelse. De aktuella träden växer i en gräsremsa mellan ett promenadstråk intill Motala ströms södra kaj och en cirka nio meter bred kvartersgata för biltrafik. På södra sidan av kvartersgatan står byggnader. Det minsta uppmätta avståndet mellan alléträdens stammar och befintliga byggnader uppgår till cirka 16 meter. Träden är relativt låga. Det finns ingen risk för att träden ska skada befintliga byggnader eller inskränka möjligheterna att använda byggnaderna för avsett ändamål. Kajkonstruktionen omedelbart söder om träden utgör inte bebyggelse i den mening som avses i förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. (FOM).

Det är inte ett särskilt dispensskäl att alléträden genom sin relativt låga ålder, cirka 40 år, skulle vara mindre värdefulla. Vidare kan utlovad ekologisk kompensation inte användas som ett argument för att medge dispens. Frågan om ekologisk kompensation kan bli aktuell först om och när en åtgärd bedöms tillåtlig med hänsyn till det generella biotopskyddet. Det framgår inte att avverkningarna måste ske för att uppnå ändamålet och att andra alternativa lokaliseringar av de planerade anläggningarna saknas. En fråga är hur en exploatering med stöd i en lagakraftvunnen detaljplan ska hanteras i de fall där biotopskyddsfrågan inte lösts i detaljplaneprocessen. Mot bakgrund av Mark- och miljööverdomstolens dom 2017-10-17 i mål P 2285-17 bör ett genomförande av en detaljplan inte per automatik innebära att särskilda skäl för dispens finns.

Träden vid Fleminggatan

De aktuella träden är, tillsammans med ytterligare två träd, planterade i en dubbel rad på vardera sidan av en GC-väg och träden utgör tillsammans en allé enligt definitionen i FOM. Det finns ingen risk för att träden skadar befintliga byggnader eller inskränker möjligheterna att nyttja byggnaderna för avsett ändamål. Träden står emellertid så att möjligheter att ändra gatans utformning är små. Mot bakgrund av planerad trafikomläggning finns det därför särskilda skäl för att medge dispens från biotopskyddet.

Norrköpings kommun

Träden vid Hamngatan

Ett genomförande av det aktuella projektet, som innebär att ökad tillgänglighet och trivsel för invånare och besökare till området invid Motala ström, måste anses utgöra ett sådant allmänt intresse som innebär att särskilda skäl för dispens enligt 7 kap. 11 § andra stycket miljöbalken föreligger. Den avverkning som dispensyrkandet avser är en nödvändig förutsättning för genomförandet av den antagna detaljplanen och alternativa möjliga utföranden saknas. Träden står i en lutande gräsmatta mellan Hamngatan och det smala gångstråket längs kajen. Vid genomförande av planen kommer träden i konflikt bl.a. med de murar som planeras och som är nödvändiga för att ta upp nivåskillnaderna mellan Hamngatan och kajpromenaden. Om träden ska bevaras blir det mycket svårt att skapa ytor för vistelse i denna zon för uteserveringar och sitttor.

Inte heller kommer de planerade paviljongerna att kunna byggas. Det råder inte någon brist på de biotoper som ansökan avser, utan det finns ett stort antal lindalléer i Norrköping. De aktuella träden är förhållandevis unga, ca 40 år, och de hyser inte några särskilda naturvärden varför de inte är särskilt skyddsvärda i sig. Kommunen har som kompensationsåtgärder åtagit sig att nyplantera sammanlagt 12 stycken träd i området, vilket innebär att biotoperna på lång sikt kommer att kunna bevaras tillsammans med det antal träd som lämnas orörda. Planerade åtgärder måste anses medföra bättre förutsättningar för de träd som bevaras och nyplanteras i och med att biltrafiken flyttas söderut och grönytorna utökas. Vid en intresseavvägning menar kommunen att det allmänna intresset av att genomföra det aktuella projektet måste anses väga tyngre än att helt och hållet bevara biotoperna intakta (jfr MÖD 2005:73 och Naturvårdsverkets handbok 2012:1 s. 97 – 98).

Träden vid Fleminggatan

Såvitt gäller de tre träden vid Fleminggatan är det kommunens uppfattning att den ökade trafiksäkerhet som uppnås genom ombyggnation av Hamngatan samt nya gång- och cykelvägar i området utgör ett sådant allmänt intresse som innebär att särskilda skäl för dispens enligt 7 kap. 11 § andra stycket miljöbalken föreligger (jfr MÖD 2005:73 och Naturvårdsverkets handbok 2012:1 s. 99).

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen, som inte finner skäl att hämta in yttrande från Naturvårdsverket, har avgjort målet utan huvudförhandling. Efter det att domstolen inlett handläggningen av målet har en av domstolens ledamöter fått förhinder. Handläggningen av målet har därför fortsatt med tre ledamöter (2 kap. 10 § första stycket lagen om mark- och miljödomstolar).

Alléer omfattas av det generella biotopskyddet, vilket innebär att det är förbjudet att ta ned träd som ingår i en allé. Om det finns särskilda skäl och är förenligt med biotopskyddets syfte får dispens från förbudet ges i det enskilda fallet. En dispens får förenas med en skyldighet att utföra eller bekosta kompensationsåtgärder. Med allé avses lövträd planterade i en enkel eller dubbel rad som består av minst fem träd längs

en väg eller det som tidigare utgjort en väg eller i ett i övrigt öppet landskap. Träden ska till övervägande del utgöras av vuxna träd. Biotopskydd gäller dock inte för en allé som står i omedelbar anslutning till bebyggelse (7 kap. 11 och 26 §§ och 16 kap. 9 § miljöbalken samt 5 och 8 §§ och bilaga 1 punkten 1 förordningen [1998:1252] om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., FOM).

Målet i Mark- och miljööverdomstolen gäller nio träd som står i en rad längs Hamngatan och tre träd som står i anslutning till Fleminggatan.

Träden vid Hamngatan

Omfattas träden av biotopskydd?

Mark- och miljööverdomstolen delar mark-och miljödomstolens uppfattning att träden ingår i en allé. Frågan är då om allén står i omedelbar anslutning till bebyggelse och därför enligt 8 § FOM ska undantas från bestämmelserna om biotopskydd.

Den närmare innebörden av rekvisitet ”i omedelbar anslutning till bebyggelse” preciseras inte i FOM och det saknas förarbeten som kan ge ledning för bedömningen av undantagets räckvidd. Det finns inte heller någon fast praxis när det gäller vilket avstånd en allé ska ha till bebyggelse för att anses vara placerad i omedelbar anslutning till denna. Frågan får i stället bedömas utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Träd som varit placerade på ett avstånd om 20 till 30 meter från byggnader har i praxis inte ansetts vara i omedelbar anslutning till bebyggelse i den mening som avses i 8 § FOM. I det fallet beaktade Mark- och miljööverdomstolen att det inte förelåg någon risk för att träden skulle orsaka skada på husen samt att biotopskyddet inte skulle få orimliga konsekvenser för närliggande bebyggelse (MÖD 2012:12). Även i ett senare avgörande, där avståndet var kortare, ansågs allén inte vara undantagen från biotopskyddet. Domstolen beaktade vid den bedömningen att det inte hade framkommit något som tydde på att träden negativt påverkade befintlig bebyggelse eller att de utgjorde något hinder mot ett ändamålsenligt nyttjande av den bebyggelsen (Mark- och miljööverdomstolens dom den 15 december 2017 i mål nr M 7363-17).

Allén längs med Hamngatan är belägen mellan ett promenadstråk och en cirka nio meter bred kvartersgata för biltrafik. Avståndet mellan träd och närmaste husfasad uppgår till ca 16 meter. Det har i målet inte framkommit något som talar för att träden negativt påverkar den befintliga bebyggelsen eller att de utgör något hinder mot ett fortsatt ändamålsenligt utnyttjande av denna bebyggelse. Under sådana förhållanden finner Mark- och miljööverdomstolen att allén inte kan anses ligga i omedelbar anslutning till bebyggelse i den mening som avses i 8 § FOM. De aktuella träden omfattas därför av bestämmelserna om biotopskydd. Mark- och miljödomstolens avgörande ska därför ändras i denna del och kommunens dispensansökan prövas i sak. Mark- och miljööverdomstolen anser sig inte förhindrad att göra denna prövning. Kommunens yrkande om att målet ska återförvisas till mark- och miljödomstolen ska därmed avslås.

Finns särskilda skäl för dispens från biotopskyddsbestämmelserna?

Biotopskyddsbestämmelserna gäller oberoende av vad den antagna detaljplanen medger för markanvändning. Att det ställs upp ett krav på särskilda skäl för att dispens ska få ges, innebär att möjligheten att ge dispens bör tillämpas restriktivt.

Vid dispensprövningen ska en avvägning göras i det enskilda fallet mellan skadans betydelse för naturvärdena och tyngden i motiven för att vidta den åtgärd som orsakar skadan. Vid prövningen bör också vägas in om det finns andra lämpliga alternativ som innebär mindre skada på den skyddade biotopen. Kommunen har inte närmare redogjort för hur biotopskyddet har beaktats i planarbetet eller varför detaljplanen inte skulle kunna genomföras utan att träden tas bort (jfr RÅ 2005 ref. 44). Det har inte heller presenterats något underlag som gör det möjligt att bedöma biotopområdets naturvärden och betydelse utöver uppgifter om trädens ålder och artens förekomst i övrigt i Norrköping. Enligt Mark- och miljööverdomstolens uppfattning leder den avvägning som ska göras mellan skadans betydelse och tyngden i skälen för att vidta åtgärden, i brist på sådan utredning, till att det inte kan anses finnas särskilda skäl för dispens från bestämmelserna om biotopskydd. Kommunens ansökan om dispens från bestämmelserna om biotopskydd för träden längs Hamngatan ska därmed avslås.

Träden vid Fleminggatan*Omfattas träden av biotopskydd?*

De aktuella träden ingår i en grupp om totalt fem vuxna träd som är placerade på båda sidor om en GC-väg. Vad som ska innefattas i begreppet väg vid tillämpning av biotopskyddsbestämmelserna får bedömas i varje enskilt fall. Viss ledning kan hämtas från förordningen (2001:651) om vägtrafikdefinitioner. Enligt 2 § första stycket definieras som väg även en gång- eller ridväg intill en väg. Den gång- och cykelväg som träden är placerade längs med ligger i anslutning till en väg som används för trafik med motorfordon. Mark- och miljööverdomstolen anser därför, till skillnad från mark- och miljödomstolen, att träden ingår i en allé. Den inte kan anses ligga i omedelbar anslutning till bebyggelse i den mening som avses i 8 § FOM. Träden omfattas därför av bestämmelserna om biotopskydd. Mark- och miljödomstolens avgörande ska därför ändras i denna del och kommunens dispensansökan prövas i sak. Mark- och miljööverdomstolen anser sig inte förhindrad att göra denna prövning. Kommunens yrkande om att målet ska återförvisas till mark- och miljödomstolen ska därmed avslås.

Finns särskilda skäl för dispens från biotopskyddsbestämmelserna?

Kommunen har gjort gällande att träden behöver tas ned för att trafiksäkerheten ska kunna förbättras genom en ombyggnad Hamngatan och nya gång- och cykelvägar. Länsstyrelsen har inte haft någon invändning mot det. Den ökade trafiksäkerheten får anses utgöra ett sådant särskilt skäl som medför att dispens från bestämmelserna för biotopskyddet kan ges för de tre träden vid Fleminggatan. Dispensen bör förenas med villkor om kompensationsåtgärder i form av återplantering. Utredningen i målet är dock inte tillräcklig för att meddela villkor om återplanterings omfattning, exakta placering och art. Det är därför lämpligt att tillsynsmyndigheten, efter samråd med kommunen, beslutar om närmare detaljer om återplanteringen.

Sammanfattningsvis ska kommunen ges dispens från biotopskyddsbestämmelserna för att ta ned tre träd vid Fleminggatan och ska kompensationsåtgärder föreskrivas

avseende dessa träd. Kommunens dispensansökan beträffande nio träd längs Hamngatan ska avslås.

Mark- och miljööverdomstolens interimistiska beslut med förbud mot avverkning ska inte längre gälla. Eftersom Mark- och miljööverdomstolen avslår dispensansökan för träden längs Hamngatan erinrar domstolen om att det enligt 7 kap. 11 § andra stycket miljöbalken är förbjudet att vidta någon åtgärd med dem som kan skada naturmiljön.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2018-07-19

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Claes-Göran Sundberg, hovrättsrådet Birgitta Bylund Uddenfeldt, referent, och tekniska rådet Mikael Schultz.

Caroline Appelberg har föredragit målet.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2017-11-22
meddelad i
Växjö

Mål nr M 457-17

SÖKANDE

Norrköpings kommun
Rådhuset
601 81 Norrköping

Ombud: Advokat M.B

SAKEN

Ansökan om tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken till anläggande av bryggor m.m. i Motala ström, Norrköpings kommun

Avrinningsområde: 67 N: 6495446,6 E: 569146,61 SWEREF99 TM

DOMSLUT

Lagligförklaring

Mark- och miljödomstolen lagligförklarar, med stöd av 17 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken, Södra Kajen och Norra Kajen mellan Saltängsbron och Hamnbron, samt befintlig mur vid Strömsholmens norra del; allt i Norrköpings centrum.

Tillstånd till vattenverksamhet

Mark- och miljödomstolen lämnar Norrköpings kommun tillstånd till vattenverksamhet enligt miljöbalken,

- att på fastigheten Gamla Staden 1:1 anlägga en gångbrygga och två flytbryggor förankrade med pålar eller med kättingar och ankarsten, samt förstärka befintlig gångbrygga mellan Saltängsbron och Strömsholmsbron (etapp 1),
- att på fastigheterna Gamla Staden 1:1 och Östantill 1:2 anlägga bryggor samt en badponton förtöjd till pålar eller med kätting och ankarstenar (etapp 2),

Dok.Id 415280

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se www.vaxjotingsratt.domstol.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00–16:00

- att på fastigheten Östantill 1:2 anlägga en gångbrygga mellan befintlig gångbrygga mellan Strömsholmsbron och Hamnbron (etapp 3), samt
- att på fastigheten Saltängen 1:1 anlägga ett trädäck utanför Gamla tulhuset (etapp 4),
- att göra en tillfällig utfyllnad väster om Strömsholmen i samband med etapp 2,
- att i etapp 2, för badpontonen muddra till ett djup som framgår av bifogad ritning, domsbilaga 1.

Villkor

För tillståndet gäller följande villkor.

1. Arbetena ska utföras i huvudsaklig överensstämmelse med vad kommunen angivit i ansökan jämte bilagor eller i övrigt uppgett eller åtagit sig i målet, såvida inte annat anges i denna dom.
2. Arbetsmaskiner som används i eller i direkt anslutning till vattendraget ska vara försedda med slangbrottsventiler. De smörj- och hydrauloljor som används ska uppfylla miljökraven i Svensk standard. Oljeläns ska läggas i vattnet. Saneringsutrustning ska finnas lätt tillgänglig.
3. Muddring och andra grumlande arbeten ska utföras innanför en tät djupläns, skyddsskärm av geotextil eller liknande som sluter tätt mot botten. Skärmen ska fästas i flytlänsar och får tas bort först när allt suspenderat material från arbetena har sedimenterat och all hantering av massor som riskerar att spolat ut i vattenområdet har upphört.
4. Referensvärde för turbiditet i vattendraget ska fastställas. Om turbiditeten utanför djupläns överstiger tre gånger det fastställda referensvärdet ska grumlande arbeten omedelbart avbrytas och får inte återupptas utan tillsynsmyndighetens medgivande.
5. Muddring och andra grumlande arbeten får inte utföras under perioden 1 april – 31 juli.
6. Muddermassor ska placeras i en tät container och därefter transporteras till mottagare som uppfyller miljöbalkens krav för hantering av sådana massor.
7. Anläggningsarbeten får inte utföras annat än måndag – fredag mellan

kl. 07.00 och 19.00.

8. Träd som bedömts värdefulla från naturvårdssynpunkt och som inte ska avverkas, ska skyddas mot skador under anläggningsarbetena.
9. Det ska finnas ett kontrollprogram med angivande av mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod.

Avvisat yrkande

Mark- och miljödomstolen avvisar Norrköpings kommuns yrkande om dispens från biotopskyddet enligt 7 kap. 11 § miljöbalken, såvitt avser allé.

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen godkänner den i målet upprättade miljökonsekvensbeskrivningen.

Arbets tid

De genom denna dom tillståndgivna arbetena ska vara utförda inom åtta (8) år från det att denna dom vunnit laga kraft. Därefter finns risk att tillståndet förfaller för den/de etapp/-er som då inte utförts.

Oförutsedd skada

Anspråk enligt 24 kap. 13 § miljöbalken på grund av oförutsedd skada till följd av de tillståndgivna arbetena, ska för att få tas upp till prövning, framställas till mark- och miljödomstolen inom fem (5) år från arbetstidens utgång.

Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen ändrar inte den i beslut den 6 februari 2017 fastställda prövningsavgiften om 70 000 kronor.

Verkställighet

Domen gäller omedelbart.

ANSÖKAN**Yrkande**

Norrköpings kommun (kommunen) begär lagligförklaring enligt 17 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken av Södra Kajen, Norra Kajen och befintlig mur vid Strömsholmen samt tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken att

- anlägga en gångbrygga och två flytbryggor samt förstärka en befintlig gångbrygga mellan Saltängsbron och Strömsholmsbron,
- anlägga och en badponton och bryggor vid Strömsholmen,
- anlägga en gångbrygga mellan befintlig gångbrygga och Hamnbron samt
- anlägga ett trädäck utanför Gamla tullhuset,
- att anlägga en tillfällig utfyllnad mot väster från Strömsholmen,

allt i Norrköpings kommun och i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angivits i ansökan och i övrigt i målet.

Kommunen yrkar även dispens från biotopskyddet enligt 7 kap. 11 § miljöbalken för att ta bort 13 träd.

Kommunen begär mark- och miljödomstolens förordnande att blivande tillstånd får tas i anspråk utan hinder av talan mot den dom vari tillståndet lämnas.

Arbetena kommer att ske i etapper. En tidsplan för de olika etapperna sammanfattas nedan.

Etapp 1 - slutet av 2017 till början av 2019

Etapp 2 - 2018-2019

Etapp 3 - slutet av 2020 till och med 2025

Etapp 4 - 2018-2019

Med utgångspunkt från den ovan redovisade tidsplanen och med hänsyn till eventuella förseningar föreslås följande arbetstider

Etapp 1 - fyra år

Etapp 2 - fem år

Etapp 3 - åtta år

Etapp 4 - fem år

Tiden för anmälan om oförutsedd skada bör bestämmas till fem år.

Orientering om projektet

Motala ström, nedan kallad strömmen, har sitt utlopp i Bråviken vid Norrköping.

Strömmen rinner genom centrala Norrköping och är där överbyggd av ett antal broar, bland annat Saltängsbron och - nedströms denna - Strömsholmsbron och Tullhusbron, belägna på ömse sidor om Strömsholmen som är en ö i strömmen, samt Hamnbron.

På sträckan mellan Saltängsbron och Hamnbron är strömmen bebyggd med kajer; Södra kajen på den södra sidan av ån och Norra kajen på den norra.

Kommunen har genom beslut i stadsbyggnadsnämnden den 14 juni 2011 antagit en detaljplan för området i och kring strömmen på ovan angiven sträcka. Syftet med den antagna detaljplanen är att binda ihop och förbättra stråket runt strömmen i det aktuella området, och för att uppnå detta syfte ger planen utrymme för bland annat anläggande av en gångbrygga och två flytbryggor vid Södra kajen, mellan Saltängsbron och Strömsholmsbron, en badponton och bryggor utanför Strömsholmen, ytterligare en gångbrygga vid Södra kajen, i höjd med Strömsholmen, samt en brygga vid Norra kajen, utanför Gamla tullhuset.

Samtliga ovan angivna bryggor, liksom badponton och trädäcket, kommer att förankras med pålar i strömmen och utgör därmed vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken.

Gångbryggan mellan Saltängsbron och Strömsholmsbron och trädäcket utanför Gamla tullhuset kommer dessutom att grundläggas på Södra kajen respektive Norra kajen, och bryggorna vid Strömsholmen kommer att anläggas ovanpå ett befintligt

erosionsskydd i form av en mur. Samtliga dessa anläggningar saknar tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken. Kommunen begär därför lagligförklaring av dessa kajer.

Strandskyddet är enligt gällande detaljplan upphävt i vissa delar av planområdet, men inte för de delar som vattenverksamheten i ansökan avser.

Hydrologiska förhållanden

För strömmen vid Saltängsbron har angivits följande karaktäristiska vattenstånd vid bron.

	År 1977 RH2000	År 2016 RH2000 (full påverkan för landhöjning)
HHW	+1,40	+1,30
MW	+0,32	+0,22
LLW	-0,38	-0,48

Befintliga anläggningar som ska lagligförklaras

Södra kajen består av en äldre och en yngre del. Den äldre delen anlades i början av 1800-talet, medan den yngre delen anlades i slutet av 1800-talet. Norra kajen anlades på 1860-talet.

Båda kajerna består av en stenmur grundlagda på träpålar. På större delen av kajsträckorna vilar stenmurarna på en rustbädd av trä, ovanpå träpålarna. Vissa delar av Södra kajen är förstärkt med betong under rustbädden. I delar av Norra kajen är rustbädden ersatt med betongplattor eller bakåtförankrade prefabfundament. Dessa arbeten utfördes på 1990-talet.

Muren vid Strömsholmen är belägen på holmens norra sida och är ca 50 meter lång. Den utgör en avgränsning mot vattnet och fungerar som ett erosionsskydd.

Planerad vattenverksamhet

Arbetena kommer att ske i etapper. En sammanfattning lämnas nedan, etapp för etapp.

Etapp 1 (gångbryggan, flytbryggorna och förstärkning av befintlig gångbrygga mellan Saltängsbron och fram till Strömsholmen)

Gångbryggan kommer att grundläggas på stålrörspålar och förankras i den befintliga kajen, medan flytbryggorna förankras i stålrörspålar och i den nya gångbryggan, alternativt med kättingar och ankarsten.

Pålarna kommer att slås eller borraras från den befintliga kajen eller från en arbetsplattform med stödben som trycks ned i strömmens botten.

Kommunen kommer att förstärka en befintlig gångbrygga vid Södra kajen i höjd med Strömsholmen. Därvid kommer befintliga konsoler att bytas ut mot en pålad grundläggning motsvarande den för den nya gångbryggan (se ovan).

Arbetena i etapp 1 kommer att ta i anspråk ett vattenområde om ca 2 200 m².

Etapp 2 (Badpontonen och bryggorna vid Strömsholmen)

Väster om Strömsholmen anläggs en badponton - en flytbrygga med en simbassäng med ett kraftigt nät som väggar och botten eller en tät simbassäng. Badpontonen kommer att förankras med stålrörspålar som slås eller borraras från en arbetsplattform, alternativt med kätting och ankarstenar på samma sätt som i etapp 1.

Strömmens botten under pontonen kommer att muddras till ett ramfritt djup om 3 m under MW för 2016. Muddringen kommer att ske med grävmaskin från kajen eller på en tillfällig utfyllnad och innanför en djupläns. Utfyllnaden kommer att utföras som en bank 5 x 15 meter ut från Strömsholmen mot väster. Muddringsmassorna bedöms kunna uppgå till ca 1 000 m³.

Bryggorna kommer grundläggas på stålrörspålar som slås eller borraras från land eller från en arbetsplattform som i etapp 1.

Arbetena i etapp 2 kommer att ta i anspråk ett vattenområde om ca 2 500 m².

Etapp 3 (Gångbryggan mellan befintlig gångbrygga och Hamnbron)

Gångbryggan kommer att utformas på samma sätt som gångbryggan i etapp 1 med den skillnaden att ett tråg kommer att behöva anläggas för passage under Strömsholmsbron. Detta kommer att grundläggas på slagna eller borrarade stålrörspålar alternativt borrarade injekteringspålar. Arbetena med tråget kommer att ske innanför fångdammar eller i en spontlåda.

Den planerade gångbryggan kommer att ta i anspråk ett vattenområde om ca 1 000 m².

Etapp 4 (Trädäcket utanför Gamla tullhuset)

Trädäcket kommer att grundläggas på pålar av stål eller betong och på befintlig kajkonstruktion. Pålarna kommer att slås eller borraras från befintlig kaj eller från en arbetsplattform.

Det planerade trädäcket kommer att ta i anspråk ett vattenområde om ca 300 m².

Miljökonsekvensbeskrivning

Området ligger inom riksintresse för kulturmiljövården samt inom Riksintresseområde 52 Norrköping innerstad och flera av husen i närområdet är byggnadsminnesmärkta eller ingår i klass 1 i Norrköpings kommuns kulturhistoriska inventering. Det är därför av stor betydelse att gestaltning av nya bryggor och nya byggnader anpassas till den befintliga miljön. Området innefattas idag av strandskydd.

De tillståndspliktiga vattenarbetena kommer att innebära direkt och indirekt påverkan i området. I samband med muddrings- och schaktarbeten kan sediment komma att grumla vattnet. Är sedimenten förorenade kommer även föroreningar att spridas. I samband med muddring och andra grumlande arbeten bör åtgärder vidtas för att minimera grumling. Dessa åtgärder kan exempelvis vara att bara använda mekaniska muddringstekniker (ex. grävskopa) och installation av ytläns/absorptionsläns kring

arbetsområden för att reducera spridning av oljeföroreningar från sediment och arbetsmaskiner. Beredskap för omhändertagande av eventuella oljeföroreningar som kan uppkomma under muddrings- och schaktarbeten bör finnas.

Arbetena i området har planerats så att så lite muddring som möjligt kommer att ske och endast där badpontonen planeras anläggas. Muddringen behövs för att badpontonen inte ska komma att fastna vid lågvatten i Strömmen. För att minimera exponering av föroreningar i sediment för badande kommer ett nät eller en duk att läggas ovan botten och längs med sidorna som överlagras med sand. Alternativt anläggs badet i en tät bassäng.

Påverkan av de tillståndspliktiga vattenarbetena för vattenmiljön har med föreslagna skyddsåtgärder bedömts som liten. Den fysiska påverkan på vegetationen i strandzoner och i grundområden bedöms bli av mindre omfattning (det är främst pålning som kommer att ske i området) och mycket lokal (endast vid Strömsholmen). Gallring av vegetationen på Strömsholmen bedöms vara positivt för den vegetation som blir kvar på Strömsholmen. Med kompensationsplantering bedöms påverkan på naturmiljön vid den södra och norra kajen som liten.

Den direkta vattenverksamheten kommer att kunna utföras utan att biotopskyddade träd behöver fällas. Dock kommer totalt 13 träd att behöva fällas inom projektområdet. Av dessa ingår nio stycken i en allé.

De tilltänkta bryggorna och badpontonen bedöms vara positiva ur rekreationssynpunkt, då syftet med dem är att skapa ytor för rekreation för människor i centrala Norrköping. Bryggorna som anläggs skulle kunna medföra att det blir mer tillgängligt för fler att bedriva sportfiske i området. Samtidigt kan en badponton med människor längre ut i vattnet göra det svårt att bedriva just sportfiske. Mer människor och trängsel i området generellt gör det också svårare att bedriva sportfiske.

Buller och utsläpp till luft bedöms utgöra måttlig påverkan under själva anläggningskedet.

Sammanfattningsvis kan konstateras att de tillståndspliktiga vattenarbetena bedöms medföra viss temporär påverkan främst under anläggningsskedet och en risk för mer kvarstående påverkan för sportfisket om det skulle visa sig bli svårare att bedriva sportfiske på grund av att fler människor vistas i området. De anläggningar som planeras (bryggor och badponton) bedöms medföra positiva konsekvenser för rekreation och bedöms komma att göra att Strömmen och områdena kring Strömmen nyttjas i större utsträckning än tidigare vilket innebär att det kommer att bli mer liv och rörelse i området och att fler människor kommer att vistas i området, vilket är syftet med detaljplanen.

Förslag till skyddsåtgärder

Kommunen åtar sig följande skyddsåtgärder.

- Dagvattenledningarna skyddas vid arbetena med kajer och gångbryggor.
- Muddring och andra grumlande arbeten vid Strömsholmen utförs innanför tät djupläns.
- Muddring och andra grumlande arbeten undviks under månaderna april-juli.
- Oljeläns/ytläns läggs i vattnet som skydd för spridning av föroreningar.
- Muddermassorna placeras i en tät container före transport till godkänd mottagare.
- Naturvårdsverkets riktlinjer för buller från byggarbetsplatser tillämpas. Arbetena kommer att utföras dagtid, vardagar mellan 07.00 och 19.00.
- Ett kontrollprogram kommer att upprättas inför arbetenas start.
- De 13 träd som tas bort vid Kalvhagen kommer att ersättas med 13 nya träd av inhemsk art.
- Vid Strömsholmen kommer kompensationsåtgärder i form av mulmholkar, stubbar, stubbskott samt ved från avverkade träd av vidtas. Vidare kommer risvasar att läggas ut i vattnet som kompensation för den sly som tas bort i strandkanten.
- De värdefulla träd som kommer att vara kvar skyddas under arbetena t.ex. med instängslade arbetsområden.

Dessutom kommer kommunen att följa rekommenderade skyddsåtgärder i miljökonsekvensbeskrivningen.

Mätning av turbiditet bör ske vid två fasta referenspunkter. Dessa fastställs vid framtagande av slutligt kontrollprogram. Aktuellt referensvärde beräknas som medelvärdet av referenspunkternas mätresultat. Referensvärden ska mätas på 2 olika djup per referenspunkt, ca 50 cm ovan botten och ca 50 cm under vattenytan.

Gränsvärdet för tillåten grumling utanför djupläns föreslås vara tre gånger det uppmätta referensvärdet. Skulle grumling över detta värde uppstå ska arbetet omedelbart avbrytas för att utreda orsak och följande åtgärder ska vidtas.

- Tillsynsmyndigheten underrättas om händelsen.
- Kontrollprogrammet justeras med utökade turbiditetsmätningar och eventuellt nya mätpunkter.
- Utifrån turbiditetsmätningarna bedöms om grumlingen är tillfällig, återkommande eller varaktig.
- Arbetsmetod och utförande ses över och vid behov justeras, för att minska risken för grumling.
- Arbete återupptas, vid behov med justerad arbetsmetod/utförande efter att tillsynsmyndigheten godkänt detta.

Båtnad

De totala anläggningskostnaderna har beräknats till 38,4 milj. kronor.

Fördelarna med den sökta verksamheten är svåra att värdera monetärt men kan beskrivas på följande sätt.

- Minskad drift på kaj och längre hållbarhet.
- Ett antal jobbtillfällen i och kring paviljongverksamheten.
- En exploatör som är villig att starta ett hotell och anställa personal.
- Försäljning av mat och dryck.
- Ökat markvärde och fastighetsvärde.
- Minskad biltrafik och ökad cyklism.

- Trafiksäkerhetsåtgärder minskar olyckor.
- Ökat intresse för cityfiske och roddklubben?
- Fler människor vistas utomhus i våra lekmiljöer, parker och vattenområden.
- Vi erbjuder fler möjligheter att nå vattnet som idag inte finns i centrala Norrköping.

Biotopskydd och artskydd

Kommunen anser i första hand, med hänvisning till 8 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att biotopskyddsdispens inte fordras, eftersom de nio lindar som finns i en allé växer i omedelbar anslutning till bebyggelse. Avståndet till byggnader är 7-19 meter. Av övriga fyra träd utgör tre en dunge och ett en solitär. Kommunen har likväl i ansökan till länsstyrelsen den 16 mars 2017 begärt dispens från förbudet mot åtgärder inom biotopskyddsområden enligt 7 kap. 11 § miljöbalken avseende de angivna träden.

Vidare har kommunen den 22 juni 2017 lämnat in en samrådsanmälan enligt 12 kap. 6 § miljöbalken till länsstyrelsen. Anmälan avser avverkning av träd på Strömsholmen, vilka kan hysa hålträdslevande insekter. En inventering av samtliga träd har utförts. i trädsnittet växer, klibbal, pil, björk, lönn, alm och körsbär. De allra flesta träden är under 100 år. I rapporten dras följande slutsatser:

Det enda intressanta fyndet var kläckhål som troligen härrör från matt blombagge (*Ischnomera cinerascens*) som påträffades i anslutning till en vedblotta på en lönn (träd nr. 6 på kartan). Arten är ganska ovanlig och har ett lokalt uppträdande. Förutsättningar för läderbagge (*Osmoderma eremita*) saknas på Strömsholmen. Denna art är främst knuten till gamla ekar men enstaka fynd har gjorts i klibbal, det enda trädslag som kan komma i fråga på Strömsholmen. De båda ihåliga klibbalstubbarna på Strömsholmen uppfyller dock inte de krav som läderbaggen ställer. Förutsättningar för andra skyddade arter saknas också.

Det finns entomologiska värden knutna till gamla träd på Strömsholmen men de är begränsade. Om en inventering med olika typer av fällor skulle genomföras under

rätt tid på året är en kvalificerad gissning att några naturvårdsintressanta arter möjligen skulle kunna hittas, kanske också någon rödlistad art, men knappast någon skyddad art.

Strandskydd

Kommunen anser att anläggningarna behöver placeras inom strandskyddsområde för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området.

Verkställighet

Trafikverket har beslutat att delfinansiera projektet under förutsättning att arbetena kan inledas 2017. Därför är det angeläget att ett tillstånd får tas i anspråk omedelbart.

INKOMNA YTTRANDEN

Länsstyrelsen i Östergötlands län anför följande.

Strömsholmen hyser flera gamla träd, bland annat gamla pilar (*Salix spp.*) längs med stranden där solterrassen i etapp 2 är planerad att anläggas. Länsstyrelsen anser att det är olämpligt att ta bort dessa träd då de har höga naturvärden och kan vara livsmiljöer för arterna läderbagge och hålträdsklokrypare. Båda dessa arter är skyddade enligt EU:s art- och habitatdirektiv och har hittats i Norrköpings närområde. Träden bedöms ha sådana kvalitéer att arterna kan förekomma där.

Länsstyrelsen anser att om träd måste tas bort bör det finnas ett villkor om att kompensera den förlust av habitat som det innebär. Kompensationsåtgärderna ska tas fram i samråd med länsstyrelsen. Strandzonerna i nedre delen av Motala ström är starkt fysiskt påverkade i form av anlagda kajkanter. Mer naturliga och heterogena habitat, såsom nedhängande träd i vattnet, är mycket ovanliga på sträckan.

Heterogena strandzonshabitat i vatten är generellt viktiga lek- och uppväxtområden för fisk. Bryggor kan till viss del fylla samma funktion som träd i strandzonen, fram för allt i form av skuggning, men länsstyrelsen anser att bryggorna inte ersätter habitatet fullt ut och ytterligare kompensation bör därför utföras. Då träden är gamla är det dock svårt att kompensera deras terrestra värden.

Kommunen har förtydligat varför Strömsholmen saknar förutsättningar för läderbagge samt att inga fynd av hålträdsklokrypore gjorts, men att ett av träden som ska bevaras hyser sådana förutsättningar. En uppföljande inventering av hålträdsklokrypore under sommartid vore därför lämpligt att göra. Vidare framgår att endast ett av de sju träd som har entomologiska värden behöver avverkas i detta projekt.

Kommunen har framfört att den åtar sig att utföra ekologisk kompensation genom att plantera nio nya träd som ersättare för dem som tas ned - i huvudsak al och hängpil, men även några körsbär. Länsstyrelsen anser att samtliga nya träd ska vara lövträd av inhemskt trädslag som på sikt kan bära de naturvärden som försvinner, annars kan det inte räknas som ekologisk kompensation. Därutöver åtar sig kommunen ytterligare kompensation i form av mulmholkar och att spara död ved i de planteringar som anläggs, för att bevara förutsättningar för entomologiska värden. För att bevara skyddade miljöer i vattnet anläggs risvasar och kommunen framför att även bryggorna kommer ge skuggade och skyddade miljöer. Under förutsättning att åtgärderna utförs enligt ovan och enligt länsstyrelsens yrkande om inhemska trädslag har länsstyrelsen inget att erinra mot åtgärderna.

Vad gäller ansökt dispens från biotopskyddet framför kommunen nu att endast 13 träda behöver tas ned och att man åtar sig att plantera 12 nya som ekologisk kompensation - tre skogslindor och nio korstörne - vidare framför kommunen att de avser plantera 41 lindor vid den norra infarten till Norrköping.

Länsstyrelsen anser att det generella biotopskyddet gäller för allén och att undantag enligt 8 och 8a §§ förordningen om områdesskydd inte går att åberopa. Träden står inte så nära bebyggelse att husen riskerar att skadas. Detaljplanen är antagen efter den 1 januari 1994. Länsstyrelsen ställer sig dock tveksam till om de särskilda skäl som åberopas kan anses utgöra särskilda skäl för dispens, eftersom man vid detaljplaneläggning är skyldig att ta hänsyn till biotopskyddet och att småskalig exploatering som här är aktuell bör gå att kombinera med sådana värden. Om den här

typen av småskalig exploatering verkligen utgör det som i lagens mening utgör ett väsentligt allmänt intresse måste nog övervägas.

Om domstolen anser att särskilda skäl föreligger och beviljar dispens är länsstyrelsens mening att samtliga träd som tas bort ska kompenseras, det vill säga minst 13 nya träd ska planteras i närområdet. Att plantera 41 lindar vid norra infarten är förvisso bra, men kan knappast vara relevant som kompensation i detta projekt på grund av avståndet. Vidare anser länsstyrelsen att för att de nyplanterade träden ska kunna räknas som ekologisk kompensation för förlust av lindar ska de nyplanterade träden utgöras av inhemska ädellövträd. Korstörne kan inte anses vara en god ersättare till lind, då den inte kan bära samma ekologiska värden och ekosystemtjänster som lind. Det är även viktigt att de träd som nyplanteras är så stora som möjligt och av god kvalitet samt att de ges goda förutsättningar till att utvecklas till vuxna träd. Det kan vara värt att undersöka om de befintliga träden kan flyttas. På så vis går färre värden till spillo.

Beträffande bräddningar av spillvatten och dagvattenutsläpp vid kraftigare regn, anser länsstyrelsen att den typen av utsläpp kan riskera att påverka badvattenkvaliten (mikrobiologiska, kemiska eller fysikaliska parametrar). Sökanden menar att den typen av utsläpp kommer kunna hanteras och regleras med stöd av badvattenförordningen och HVMFS 2012:14. Fokus i dessa skrifter är att följa upp de mikrobiologiska parametrarna och det behöver därför säkerställas att kontrollen även omfattar relevanta kemiska och fysikaliska parametrar. Om kontrollen visar att problem uppkommer bör en tät bassäng anläggas. Mark- och miljödomstolen bör i sitt beslut bedöma om det är motiverat att anlägga en tät bassäng redan från början i syfte att inte tillåta en anläggning som kräver återkommande kontroller och uppföljning i anslutning till regn.

I kommunens kompletteringar anges att sediment främst påträffas i en punkt väster om Strömsholmen. Länsstyrelsen vill påtala att sediment påträffats i fyra provpunkter (2:1, 2:2, 2:4 och 2:5). I två av dessa provpunkter 2:5 (väster om Strömsholmen) och 2:1 (öster om Strömsholmen) påträffas kraftigt förorenade sediment och länsstyrelsen

bedömer att det finns risk att påträffa förorenade sediment utmed södra sidan av Motala ström inklusive i passagen mellan Strömsholmen och södra sidan. Mark- och miljödomstolen bör väga in risken för påverkan från förorenade sediment i sitt beslut.

Byggnads- och miljöskyddsnämnden i Norrköpings kommun anför följande.

Badvattenkvaliteten bör baseras på flera analysparametrar. I ansökan anges att badvattenförordningen och HVMFS 2012:14 ska följas och kontrollplan ska upprättas. Det har även genomförts provtagningar och analyser för mikrobiologiska, kemikaliska och fysikaliska parametrar med bedömning att det planerade badet inte innebär några negativa konsekvenser för badande. Men med tanke på de dagvattenutlopp och bräddningar av spillvatten som kan ske årligen till Motala Ström bör framtida provtagningar och analyser på badvattenkvaliteten även innehålla kemikaliska och fysikaliska parametrar, inte bara mikrobiologiska enligt badvattenförordningen och HVMFS 2012:14. Alternativt anser nämnden att mark- och miljödomstolen bör ställa krav på en tät konstruktion för bassängbadet.

Norrköping Vatten och Avfall AB (NOVA) har inget att erinra mot ansökan, men vill påtala att en dialog fördes om badvattenkvaliteten/säkerhetsrisker för bad i Motala ström inför tillståndsansökan.

Kommunen anför i bemötande följande.

Med anledning av NOVA:s synpunkter - och även av andra skäl – har kommunen påbörjat provtagningar avseende vattenkvaliteten i Strömmen.

Kemiska och fysikaliska parametrar ingår i de provtagningar avseende badvattenkvaliteten som kommunen redan har påbörjat, i syfte att ge ett underlag för att bestämma vilket alternativ som ska väljas för utformningen av badet. Om dessa provtagningar skulle resultera i att en öppen bassäng anläggs, är det enkelt att ta med också kemiska och fysikaliska parametrar i de provtagningar som kommunen är skyldig att genomföra enligt badvattenförordningen. En öppen bassäng innebär följaktligen inte något väsentligt merarbete när det gäller kontroll av

badvattenkvaliteten. Kommunen vidhåller därför sitt yrkande om alternativ avseende badets utformning.

Kommunen accepterar de villkor som länsstyrelsen föreslår för biotopskyddsdispensen.

Mark- och miljödomstolen har genom beslut den 5 september 2017 förbehållit sig rätten att i nu aktuellt mål pröva kommunens ansökan om dispens från förbudet mot åtgärder inom biotopskyddsområden avseende aktuella träd samt kommunens anmälan om samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken avseende åtgärder som kan påverka skyddsvärda insekter.

DOMSKÄL

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljööverdomstolen har i avgörande den 20 april 2007 (MÖD 2007:50) uttalat att miljökonsekvensbeskrivningen inte får begränsas till den tillståndpliktiga delen av en verksamhet, utan ska omfatta miljöeffekterna av projektet i sin helhet. Detta innebär enligt mark- och miljödomstolens bedömning, i detta fall att även byggnadsarbeten i och i anslutning till Motala Ström i centrala Norrköping (Kalvhagen) ska prövas.

Mark- och miljödomstolen finner att miljökonsekvensbeskrivningen, efter det att kommunen kompletterat ansökan med underlag för bedömning av påverkan på skyddade biotoper och arter, nu uppfyller kraven på en sådan beskrivning enligt 6 kap. miljöbalken. Miljökonsekvensbeskrivningen ska därför godkännas.

Lagligförklaring

De vattenanläggningar för vilka kommunen ansökt om lagligförklaring är anlagda under 1800-talet. Vissa förstärknings- och ombyggnader utfördes på 1990-talet.

Mark- och miljödomstolen bedömer att anläggningarna uppfyller de krav som gällde vid såväl deras tillkomst som vid senare ombyggnad.

Rådighet

Kommunen har i sin egenskap av fastighetsägare rådighet enligt 2 kap. 2 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Biotopskydd

Kommunen har ansökt om dispens från biotopskyddet enligt 7 kap. 11 § miljöbalken för att ta bort 13 träd. Åtgärderna utgör inte förutsättning för sökt vattenverksamhet, men är en sådan följdverksamhet som ska beaktas, jfr 16 kap. 7 § miljöbalken.

Enligt 5 §, och bilaga 1, förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken, utgör bl.a. alléer s.k. biotopskyddsområden. Med allé avses ”lövträd planterade i en enkel eller dubbel rad som består av minst fem träd längs en väg eller det som tidigare utgjort en väg eller i ett i övrigt öppet landskap. Träden ska till övervägande del utgöras av vuxna träd”.

Enligt 8 § samma förordning gäller 5 § inte mark- eller vattenområden i omedelbar anslutning till bebyggelse.

Mark- och miljödomstolen bedömer att endast nio av de aktuella träden kan anses ingå i en allé. De fyra andra träden, som finns längre österut, omfattas inte av biotopskyddet, med hänsyn till legaldefinitionen ovan.

De nio träden är visserligen planterade i en enkel rad men enligt domstolens bedömning i så nära anslutning till bebyggelse att inte heller dessa omfattas av biotopskyddet. Kommunens ansökan om dispens från biotopskyddet ska därför avvisas.

Även om domstolen hade gjort en annan bedömning, dvs. att biotopskyddsdispens hade varit nödvändig, talar det starka allmänna intresset av det aktuella projektet för att det finns särskilda skäl för dispens.

Tillåtlighet

Mark- och miljödomstolen bedömer att de är möjligt och rimligt att vidta sådana skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått att den sökta vattenverksamheten inte kan befaras föranleda skada eller olägenhet av väsentlig betydelse. Hinder mot tillstånd föreligger därmed inte på grund av de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken.

Av ansökan framgår att ”syftet är att lyfta fram ett av Norrköpings viktigaste och mest exponerade områden genom att skapa förutsättningar för en effektivare markanvändning i stadens mest centrala delar. Attraktiva och levande innerstads- miljöer ska uppnås genom att binda ihop och förbättra stråket runt strömmen mellan Hamnbron och Saltängsbron. Hamngatan ges karaktären av ett torg där sektionen ska rymma mer plats för vistelser på bekostnad av utrymme för biltrafik”. Domstolen bedömer att nyttoövertikt föreligger enligt 11 kap. 6 § miljöbalken.

Det föreligger inte heller några hinder mot sökt verksamhet på grund bestämmelserna om strandskydd i 7 kap. 18 c § eller mot miljöbalkens bestämmelser i övrigt. Tillstånd ska därför lämnas i enlighet med kommunens ansökan.

Villkor

Mark- och miljööverdomstolen har genom dom den 25 februari 2010 (MÖD 2010:9) uttalat att domstolen är oförhindrad att föreskriva villkor för att begränsa störningar från utförandet av ett projekt i dess helhet, inte bara från själva vattenverksamheten.

Mark- och miljödomstolen bedömer att i aktuellt mål gäller detta den tid som bullrande anläggningsarbeten får utföras och skyddet av sådana träd som vid samrådet enligt 12 kap. 6 § miljöbalken befunnits värdefulla från naturvårdssynpunkt. Det har inte framkommit att någon fridlyst växt- eller djurart skulle påverkas av projektet.

För tillståndet bör gälla ett s.k. allmänt villkor. Genom detta är kommunen bunden vid sina åtagande om bl.a. kompensationsåtgärder på grund av avverkade träd. I övrigt bör flera av de skyddsåtgärder och försiktighetsmått som kommunen åtagit sig föreskrivas som villkor (se domslutet ovan).

Frågan om vilka krav som ska ställas på badvattenkvalitet ankommer inte på mark- och miljödomstolen att pröva i nu aktuellt mål.

Arbetstid m.m.

Enligt 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken ska i domen anges den tid inom vilken arbeten för vattenverksamhet ska vara utförda. Kommunen har yrkat på skilda arbetstider mellan fyra och åtta år för var och en av etapperna 1-4.

Mark- och miljödomstolen bedömer dock att endast en arbetstid kan föreskrivas, eftersom kommunen valt att framställa yrkandena i en gemensam ansökan. Denna tid bör bestämmas till åtta år.

Tiden för oförutsedd skada bör bestämmas till fem år från utgången av ovan angivna arbetstid.

Det finns inte skäl att ändra den fastställda avgiften för målets prövning.

Verkställighet

Mark- och miljödomstolen finner, med beaktande av vad kommunen anfört om villkor för utbetalning av beviljat statsbidrag, att det finns starka skäl att medge yrkande om omedelbar verkställighet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV425)

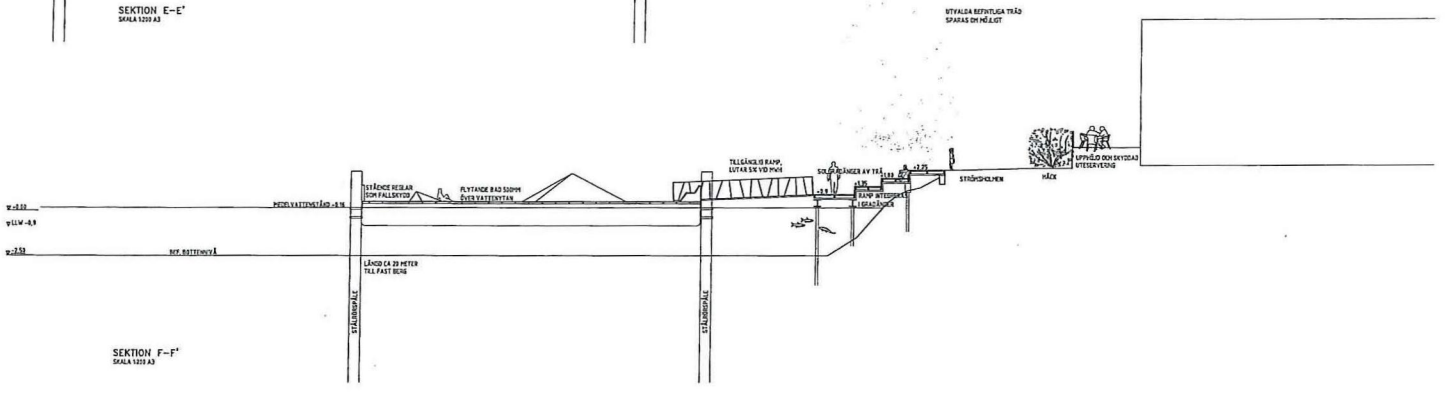
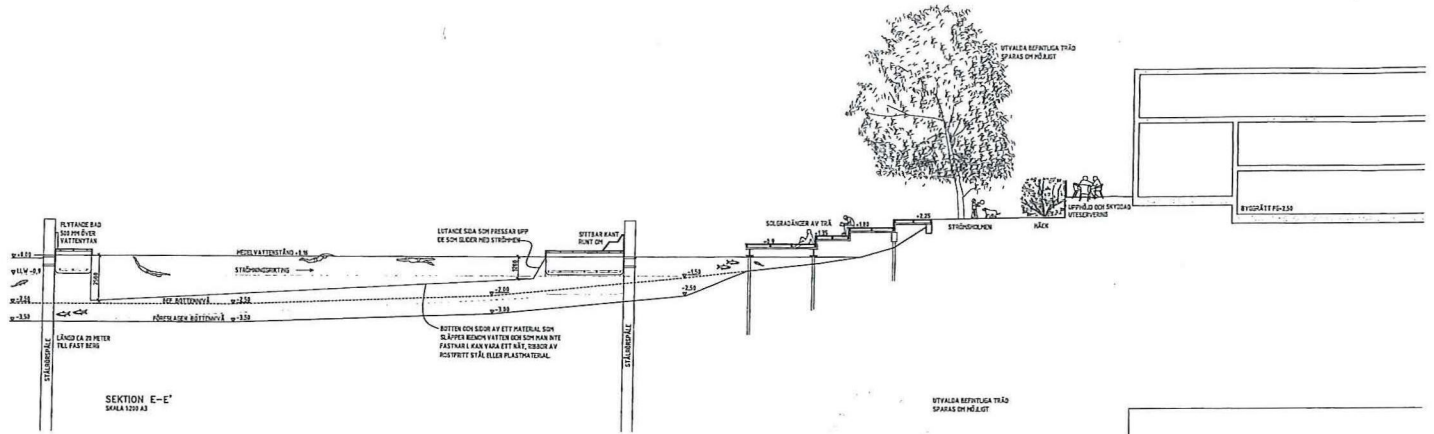
Överklagande senast den 13 december 2017.

Urban Lund

Bertil Varenius

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Urban Lund, ordförande, och tekniska rådet Bertil Varenius samt de särskilda ledamöterna Jan Hällgren och Per Sandström.

SEKTION, SKALA 1:200 A3

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och

miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se